

Arno Geiger
Zelfportret met nijlpaard

Vertaald door W. Hansen

2017

DE BEZIGE BIJ
AMSTERDAM | ANTWERPEN

1

Een paar dagen geleden kwam Judith op de eerste hulp, met een oehoe. Het was onze eerste ontmoeting in bijna tien jaar, en ik herkende haar niet, al had ik haar wel moeten herkennen. Dat lag slechts voor een deel aan haar korte haar, ik werd afgeleid door de oehoe, omdat ik bij de eerste blik al dacht dat het een verloren zaak was. En plotseling zei de vrouw: 'We kennen elkaar. Ik ben het!'

Ik keek haar aan en herkende haar. Mijn handen trilden, terwijl ik de oehoe onderzocht om me ervan te verzekeren dat mijn eerste indruk juist was geweest. Die valt in een duister gat, hem vangt niemand op. En tegen Judith zei ik: 'Nou, Judith, er is niets meer aan te doen.'

'Daar was ik al bang voor,' zei ze. En alsof er een licht verwijt tussen ons beiden hing, voegde ze er hoofdschuddend aan toe: 'Hij is niet van mij, ik heb hem bij mijn huis gevonden.'

Ze sloeg haar ogen neer, een ongemakkelijke situatie. De oranje-gele ogen van de oehoe met de zwarte pupillen waren enorm en staarden met een vreselijke uitdrukking in het niets.

Terwijl ik voorbereidingen trof om het dier te doden, wisten we beiden niet wat te zeggen. Vroeger had ik Judith nooit verlegen gezien, ze had altijd gestraald, een en al be-

weging, het prototype van de ongecompliceerde vrouw, de vrouw die in contactadvertenties wordt gezocht als maatje voor het leven. Ze keek afwisselend naar de grond en opzij. Ik dacht: nee, we kennen elkaar niet, we hebben elkaar gekend, nu niet meer, nu zijn we een raadsel voor elkaar.

Die vervreemding was verrassend snel gekomen, parallel aan het verdwijnen van de openhartigheid. Op de dag nadat we uit elkaar waren gegaan had ik zo goed als niets meer gemerkt van de normale vertrouwdheid, en dat bleef zo bij elk weerzien. We wisten niet eens meer hoe we elkaar moesten groeten. Kus op de mond? Dat zou me gewoon geleken hebben, omdat het vertrouwd was. Of kus links en rechts? En wie beslist dat? Wat als ik probeer haar op haar mond te zoenen en zij me haar wang toekeert? Moeten we elkaar een hand geven? We gaan elkaar toch zeker geen hand geven! Dan maar beter helemaal niets. – Dus zeiden we: Hallo, hoe is het? En met jou? Wat moet ik zeggen? Je gelooft me toch niet.

Ik injecteerde het kalmeringsmiddel in de borst van de oehoe en daarna een verhoogde dosis narcoticum in de vleugelader, waarvoor ik de rechtervleugel uitspreidde, de ader was makkelijk aan de binnenkant te vinden. Judith bleef bij het dier totdat het dood was. Voordat ze wegging kwam ze nog één keer uit het andere vertrek om me te bedanken. Ik vond het jammer dat ik de oehoe niet had kunnen helpen. Ik had graag alles goed willen laten aflopen. Eén ogenblik overwoog ik nog of ik me moest excuseren, ik voelde de overweldigende behoefte sorry te zeggen. Maar per slot van rekening was het niet mijn schuld.

Judith zei: ‘Ik hoop dat je hier gevonden hebt wat je zocht.’

Ik haalde onzeker mijn schouders op en knikte halfslachtig: ‘Zo’n beetje wel...’

Ze zei: 'Het was goed dat we uit elkaar zijn gegaan.'

'Zo zie ik het ook,' antwoordde ik.

'Ja, het was goed.'

'Als ik erop terugkijk, ja.'

'Ik hoorde dat je in Frankrijk hebt gezeten.'

'In Parijs, twee jaar.'

'Ik...'

Judith wilde iets zeggen, iets persoonlijks, dacht ik. Misschien onderbrak ze zichzelf doordat een verpleegster me aan mijn mouw trok en naar de röntgentafel wees, waarop een grote hond lag.

'Nou, dan...' zei Judith, 'nogmaals bedankt.'

Ze liep naar de deur, en voor ze die achter zich dichttrok, zwaaide ze nog even naar me. Dat was het dan. We zien elkaar niet meer terug, ik zal niet weten hoe haar kinderen heten, als ze kinderen heeft, en wat op haar grafsteen staat, en waar die zal staan, als ze eerder sterft dan ik. En dat er ooit haar gezicht is geweest en dat het rond en gelukkig was uit liefde voor mij: het doet er niet meer toe.

Ik had gehunkerd naar het moment dat Judith en ik uit elkaar zouden gaan vanuit het vage gevoel dat wat we met elkaar hadden niet het ware was. Rare uitdrukking: *het ware*. Maar het kan zijn dat de eerste liefde iets waars verliest als ze niet langer alleen de eerste maar ook de enige wil zijn, de eerste, de enige en de laatste. Wat als ik aan Judith blijf hangen? – Ik werd onrustig van die gedachte, in die tijd. Ik was bang... waarvoor eigenlijk? Dat ik iets mis... in eerste instantie. Kan dat alles zijn geweest? Omdat: als ik aan de toekomst met Judith dacht, leek alles me absoluut voorspelbaar, ons leven een gelukzalige woestenij, vlak en groot. En hoewel Judith uiteindelijk de scheiding voltrok, was ik het geweest die ze in praktijk had gebracht, bokkig, koppig, vastbesloten om me in het gevaar te storten.

Op dat moment ben ik tweeëntwintig. Dat ik volwassen ben, bevalt me buitengewoon goed. Maar in werkelijkheid heb ik geen idee wat ik wil, nu eens de ene kant op en dan weer de andere, nu eens alles en dan weer niets. En telkens voelde het absoluut goed. En er is zoveel wat nieuw is. En zoveel is... heftig. Soms zet het nieuwe me op het verkeerde been. En soms maait de heftigheid me van mijn sokken. Mijn onervarenheid en mijn neiging altijd te blijven hopen brengen twee tinten groen bijeen, een mengeling, een behoorlijk productieve mengeling: de brandstof van mijn jeugd.

Een huis in Bregenzerwald zou natuurlijk fantastisch zijn. Maar ik wil eigenlijk weg, mijn zeilvergunning halen en iets van de wereld zien, tussentijds werken, aan het strand op een plank loslopende honden castreren. Soms een liefdesrelatie met een vrouw die plezier in het leven heeft. Kinderen? Ik wil eigenlijk geen kinderen. Maar een gezin met zes kinderen, dat zou natuurlijk cool zijn.

Toen Judith zei dat het voorbij was, ging er een schok door mij heen. Ik had verwacht dat de scheiding me subiet de roes van de vrijheid zou bezorgen. Ik had verwacht dat het zou aanvoelen alsof ik vrijgesproken was. In plaats daarvan hoorde ik 's nachts met een onrustbarende echo fluisteren: ik houd niet meer van je, niemand houdt van je, niemand zal ooit weer van je houden. Ons leven is voor jou te voorspelbaar? Jij wilt de wijde wereld in? Je wilt het opnemen tegen de hemel en de hel? Toe maar! Ik had gedacht dat je wijzer was.

Ik zat daarom behoorlijk stuk. Het werd me nogal ellendig te moede als ik eraan dacht dat alles wat er nu nog kwam in het niet zou vallen bij wat ik zojuist had weggegooid. En alsof het voor mij voldoende was geweest om de scheiding vijf minuten uit te proberen, vroeg ik Judith wat ze ervan

zou vinden als we na een kort en wild intermezzo van enkele maanden of een jaar... dus later... als we dan opnieuw zouden beginnen, samen afstuderen en een gezin stichten. Ze luis-terde nauwelijks. Zoals gezegd: altijd stralend, een en al be-weging, het prototype van de ongecompliceerde vrouw.

‘Er is echt niets waarover we nog zouden moeten praten,’ zei ze verbaasd. ‘Vorbij is voorbij en besluit is besluit. Nu het uit is tussen ons, denk ik er liever niet meer over na.’

Hoewel ik haar met mijn stemmingswisselingen weken-lang het leven zuur had gemaakt, leek het alsof ik door Ju-diths antwoord voor het hoofd gestoten was. Het maakte me woedend dat Judith erin slaagde haar gevoelens voor mij gewoon opzij te zetten. Het maakte me zo woedend dat ik meende dat ze geen gevoelens had.

‘We hebben een besluit genomen. Waarom dan jamme-ren?’ vroeg ze.

Ik draaide me om en liep weg. Dagen later zei ze tegen me dat ze toen ik wegliep, had gezien dat ik er zeker van was geweest dat zij mij zou tegenhouden. Ze had van achteren aan mij kunnen zien dat ik dacht dat ze achter me aan zou komen en me tegen zou houden.

Dat was aan het eind van het zomersemester geweest, toen ik net voor een belangrijk examen was geslaagd. We waren stilzwijgend overeengekomen elkaar niet vlak voor een exa-men in de steek te laten. Tijdens het studiejaar zat er zowat altijd een examen aan te komen, dus het werd de zomer, de vakantie. Vakanties geven de mogelijkheid afstand te nemen van je gewone leventje. Vakanties zijn een overtuigende imi-tatie van de bevrijding, licht, open, luchtig, veelbelovend. Met halfopen ogen in de zon liggen en naar de bladeren luis-teren, de dagen zijn langgerekt als kauwgom, je ligt op een deken, er gebeurt niet veel.

Nu bogen de duistere engelen van de scheiding zich over me heen en plotseling zag ik duidelijk de spanwijdte van dat alles.

In de dagen pal na de scheiding sliep ik bij Tibor, een medestudent. Ondanks zijn adviezen bezondigde ik me aan een paar paniekacties. Op Judith moet ik een totaal onberekenbare indruk hebben gemaakt, maar mijzelf stoorden de tegenstrijdigheden in mijn gedrag niet. Ik onderschepte Judith op straat, hield haar vast bij haar arm en praatte over een gemeenschappelijke toekomst. Judith keek niet naar de toekomst, maar naar mijn hand. Daarna bracht ik een ietwat dubieus bezoek aan haar zus, wat ik beter niet had kunnen doen. Ik schreef Judith lange brieven, die een mengeling van liefdesbezwingingen en verwijten waren. Mijn handschrift uit die tijd is een afspiegeling van mijn emotionele chaos: onvast, haperend, steeds boven het lijntje.

Judiths zus maakte thuis bekend dat ik de afgelopen twee jaar niet in mijn studentenhuus had gewoond, maar bij Judith. Judiths vader had de huur voor haar woning betaald, nu eiste hij van mij een deel van het geld terug. Hij zei dat hij zichzelf zag als een zeug met honderd tepels. En dat ik twee jaar het huishouden van zijn dochter had betaald? Dat interesseerde niemand. Ik had nooit geweten dat een scheiding zoveel impact kon hebben.

Op een zonnige middag ging ik nogmaals naar Judiths eenkamerwoning om wat spullen te halen. Alles was zomers, een warme wind woei door de straten, de hemel leek wat vertroebeld door de uitlaatgassen van de stad. Er waren hoge gebouwen naast lage, er waren straten waar veel mensen liepen, en straten waar niemand was, nee, niet niemand, er liep een jonge man.

Langs een leegstaande zaak waar tot een halfjaar geleden een slager met zijn vrouw een zaak had gerund. Langs het politiebureau, langs de bloemenzaak die tot voor kort een schoenenzaak was geweest, naar rechts een verbindingsweg in naar het huis waar ik met Judith had gewoond. Tot voor kort was dat nog mijn weg naar huis geweest, nu de weg naar de plek waar vroeger mijn huis was geweest en waar de burens me nog groetten als een van hen. Ik belde aan. De automatische deuropener zoemde. Ik duwde de deur open en ging met lood in de schoenen de trap op. Boven stond de voordeur open. In de hal vlak achter de deur waren mijn spullen in een hoek gezet, dicht op elkaar staand als reeën in de winter. De aanblik bezorgde me een diep uit mijn buik komend gevoel van onbehagen.

‘Aha...’ zei ik.

‘Dan hoef je het niet allemaal meer bij elkaar te zoeken.’

Onder in een van de stapels zag ik een boek dat ik Judith cadeau had gedaan voor haar laatste verjaardag. In een vlaag van woede gooidde ik de twee meegebrachte draagtassen van plastic vlechtwerk op de stapel.

‘De verhalen van Tsjechov... Nou, zeg!’

‘Die liggen meer op jouw golflengte,’ zei ze snel. ‘Ik heb er nog wat in gelezen, ik zweer het, maar het is allemaal zo troosteloos hoe de boeren daar in hun hutjes zitten.’

Ze liep voor me uit naar de keuken. Ik was blij dat ik er op mijn stoel kon gaan zitten. Daardoor kreeg ik wat zelfvertrouwen terug. Tegen de linkermuur het kleine, ivoorkleurig gelakte dressoir met inzetsels van geribbeld glas: het was van mij. Judith had gezegd dat ik het kon laten staan, geen probleem, haal het maar op zodra je het nodig hebt.

‘Tja... het is hier lekker zitten,’ zei ik. ‘Maar dat... euh... wil niet zeggen dat ik niet meer opsta.’

‘Dat stelt me dan weer gerust... Ja... Ik denk dat je eerst wel een koffie kunt gebruiken.’

Zo zaten we daar koffie te drinken en vroegen elkaar hoe het ging en wat we zoal deden.

‘Ik red me wel,’ zei ik. ‘En jij?’

‘Ik ook.’

‘Wat dat ook mag betekenen,’ zei ik korzelig.

‘Nou ja... ik drink niet, ik huil niet, ik flirt niet. Ik heb niet eens medelijden met mezelf.’

‘Ik wel.’

Een jonge man die pijn lijdt, dat is een volle baan.

‘Voel je je een beetje op je gemak in je nieuwe huis?’ vroeg Judith. ‘Is het niet gehorig?’

‘Het is hoofdzakelijk doorgaand verkeer. En aan de metro zal ik wel wennen. Maar die fijnstof baart me natuurlijk wel zorgen.’

Om mijn beklemming de baas te worden stond ik op. Judiths woning bevond zich in een oud complex. De ramen met de nissen waren tweeënhalve meter hoog. Het tot aan de grond reikende kunststofgordijn voor het keukenraam glinsterde in het zonlicht. Ik schoof het even opzij en tuurde naar buiten. Op het achtererf van het huis ernaast, waar een cateringbedrijf juist een vroegere meubelmakerij betrok, zengde een man de planten af die uit de spleten tussen de bodemplaten groeiden. Dat vond ik benepen.

Nadien gingen we naar de grote kamer waar ook het bed stond. Alles pico bello opgeruimd, mijn schrijftafel was gedemonteerd, een ficus spreidde zijn takken uit. Midden in de kamer Judith, die er prachtig uitzag, ik bedoel, ze had een prachtige houding, een prachtige uitdrukking. Je kon aan haar zien dat ze er niet alleen goed uitzag met haar brede mond en haar blauwe ogen, je kon ook zien dat ze heel snel zou afstuderen en dat ze sinds de lagere school op de inhaal-

strook zat, totaal niet verkramp, moeiteloos. Zelfs in bed: totaal niet verkramp, moeiteloos, geheel vertrouwd met haar lichaam, pragmatisch, dat ben ik, helemaal af, overduidelijk. We hadden van meet af aan zonder enig gedoe met elkaar geslapen, zonder tranen, zonder vurige hartstocht. We hadden elkaar beter begrepen dan ik wilde toegeven, want ook Judiths eenvoud in bed vond ik op het laatst griezelijk, die complete afwezigheid van demonen.

Ik vroeg Judith of ze nog eenmaal met mij wilde slapen. Ze glimlachte, een kalme gelaatsuitdrukking waar je het nee aan af kon lezen. Ik deed alsof ik geweten had dat ze met dat glimlachje zou reageren. In werkelijkheid had ik gehoopt dat ze er vanuit een vertrouwde aanhankelijkheid op in was gegaan. Jammer. Omdat: als je al gaat scheiden, dan als in een film, of ruimhartig, met de pretentie iets te vertellen te hebben. In die tijd zouden zulke grootse gebaren belangrijk voor me zijn geweest... dat Judith zei: Nu slaap ik voor het laatst met jou, en dan neem ik uit ons gemeenschappelijk bezit alles mee wat ik leuk vind, en jij krijgt de rest. Maar aan de laatste keer seks met mij zul je zelfs op je sterfbed nog terugdenken.

Zo had het kunnen gaan. In plaats daarvan stond ieder van ons met de armen over elkaar in een andere hoek van de kamer en probeerde de gedachten van de ander te raden. Judith was daarin vast een stuk beter dan ik.

Ik vroeg om de staande lamp, die we van ons huishoudgeld hadden gekocht, ik zei: 'Die is voor mij van grotere betekenis dan voor jou, dat weet je.'

Ze schudde haar hoofd, lichtjes, nog steeds met haar armen over elkaar.

Toen we de dvd's verdeelden die we samen hadden verzameld – afwisselend mocht ieder van ons een dvd uitzoeken, en het lot bepaalde dat Judith mocht beginnen – pakte ze als eerste mijn lievelingsfilm.

‘Je kunt niet zomaar mijn lievelingsfilm meenemen!’
klaagde ik.

Ze haalde haar schouders op zonder haar keuze toe te lichten.

‘Dat kan ik wel,’ zei ze, nadat ik mijn verwijt had herhaald.

‘En waarom?’

‘Waarom vraag je telkens *waarom?*’

‘Omdat het een rotstreek is dat je als eerste mijn lievelingsfilm pakt!’

‘Waarom niet?’

‘Je hebt je eigen lievelingsfilm.’

‘Neem jij die dan!’

‘Ben ik hier soms op de kleuterschool?’

Ze zei: ‘Misschien is het inderdaad een test om te kijken of we nu volwassen zijn.’

‘Dan kun je ook nog wel een keer met mij slapen!’

Ze was even van slag. Er ontstond een denkpaauze van drie of vier seconden, maar ten slotte had ze alles weer op een rijtje.

‘Nee. En bovendien... wat moet dat dan betekenen!’

‘Amen.’

Judith schudde haar hoofd, ze vond het niet moeilijk mij recht in de ogen te kijken.

Toen herinnerde ik me plotseling waarom ik Judith aanvankelijk overal was gevolgd. Ik zo jong en onaf, en zij al zo kordaat. Ik had de hele dag aan haar rok gehangen, van de vroege ochtend tot de late avond, zo erg had ik haar bewonderd. En zonder dat ik het bij onze scheiding zou hebben toegegeven, wist ik eigenlijk wel dat Judith zich ook tijdens onze gemeenschappelijke jaren rapper ontwikkeld had dan ik, met een duizelingwekkende snelheid herwon ze terrein. Alleen had ik de rechtlijnigheid van haar denken en de ont-

spannen ernst van haar levenswijze in toenemende mate als voorspelbaar ervaren, onverzettelijk, kleinburgerlijk, ouderwets, nuchter, een karakter als langs een liniaal gelegd, zo kwam het me vroeger voor.

Als Judith over de toekomst sprak, had ze het niet over dromen maar over plannen. Ze was niet iemand die droomde, maar die plande. Ze had vast al een nieuw plan. De scheiding zette ze door met dezelfde vastberadenheid die ze aan de dag had gelegd toen ze voor mij gekozen had.

Dat was op een feestje aan het eind van onze schooltijd geweest. Ik dronken, moe. Ik was in een kast gaan liggen en op een stapel kleren in slaap gevallen. Judith, die had gezien dat ik me in de kast had verborgen, kroop erbij, ze vroeg of er nog plaats was. We praatten en vrijden wat. Toen waren we een paar.

In de kleerkast meende ik dat we anders waren dan alle anderen. Maar hoe langer de verkering duurde, hoe meer ik het vermoeden kreeg dat we misschien maar een heel klein beetje anders waren dan alle anderen. Kan dat? En zo ja: hoe kan zoiets vreselijks je overkomen?

Ik herinnerde Judith aan de kleerkast. De geest van dat gelukzalige moment zweefde in de ruimte. Judith hing even tegen mij aan, schouder aan schouder, een kleine verzoening. Toen zei ze verontrustend zacht: 'We zitten niet meer in die kast.'

'Jij misschien niet. Maar ik? Ik wel. Ik vrees dat het nog lang zal duren voor ik eruit ben.'

'Nou ja... we zullen zien wat je over zes maanden zegt. Je hebt om de scheiding gesmeekt. Ik neem je alleen het rotwerk uit handen.'

Ik schrok van die woorden. Toen zei ik bedeesd: 'Sorry.'

En mijn stem in dat vertrek klonk anders dan in de tijd dat ik er thuis was geweest.

Na een ogenblik stilte gingen we door met het verdelen van de dvd's. Ik nam *Fight Club*, geen bijster goede film, maar onze film, de film van mijn generatie. Ik had een tijdje geprobeerd te praten als Tyler Durden, en de meisjes hadden proberen te dansen als in *Fight Club*. Judith graaide *Apocalypse Now* weg, wat me alweer ergerde, want ze hield niet van oorlogsfilms. Cool blijven, zei ik bij mezelf, concentreer je, wees verstandig. Wat is er met je aan de hand? Cool blijven, Julian. – Ik beheerste bewust mijn adem, ik probeerde door voorgewende twijfel tussen twee dvd's Judiths aandacht te vestigen op films waar ik niet erg in geïnteresseerd was. Maar ze liet zich niet op een dwaalspoor brengen en kaapte *The Emerald Forest* weg. Uiteindelijk had ik ondanks de simpele spelregels de indruk dat ik het er slecht vanaf had gebracht. Zag ik alleen maar de stapel tussen Judiths gekruiste benen? Tussen haar blote, gespierde, altijd wat trillende benen? Ik was vast in het nadeel omdat Judith de verdeling beoefende als een denksport, terwijl ik met tegenzin meedeed. Het maakte mij onzeker dat ik voortdurend moest vaststellen dat de anderen me bij elk spel te slim af waren.

Bij het inpakken hielp Judith me niet. Dat was ook beter zo. Ten slotte had ik alles en vertrok. Op de trap voelde ik me uitgeput als na een grote lichamelijke inspanning. Ik zweette en trilde. Ik weet het, van terugblikken krijg je heimwee.

2

Van de eenkamerwoning van Judith verhuisde ik naar een woning aan de Linke Wienzeile. Ik had niet gevraagd of ik dat mocht, ik had mijn oudere zus Elli voor een fait accompli gesteld. Die vond dat wel best. Ze had daar al drie jaar een kamer, maar woonde sinds enkele maanden bij haar vriend. Het complex aan de Wienzeile zag er vanbuiten deftig uit, maar de woning zelf was troosteloos. Er waren drie kolenkachels die de lucht verpestten, in de gang stonden zakken met kolen opgestapeld, allemaal vol kolenstof, ook in de zomer, omdat niemand de zakken naar de kelder wilde brengen. Waarschijnlijk heb ik nooit meer zulke vieze haren gehad als in die tijd. Bij het wassen van mijn haar kleurde het water bruin.

In die woning leidde ik een leven dat niets vertrouwd had. Er was een medebewoonster, een schoolvriendin van Elli, die Nicki heette, ze was een jaar ouder dan ik en studeerde psychologie. Ze was lui en ook niet erg begaafd, dat beweerde Elli tenminste. Nicki ging zelden naar college. Aan het eind van het studiejaar ging ze met vakantie, een deel van de zomer bracht ze door bij haar ouders in Vorarlberg.

De woning lag op de tweede verdieping, er was ook een beletage en een entresol, dus ik zat vrij hoog. Een van de

naastliggende complexen, achter, was een heel stuk lager dan de rest, waardoor je vanuit de keuken en de hal op een dak met rode en grijze pannen keek.

Mijn kamer keek aan de voorkant uit op de Wienzeile en had 's morgens een paar uur zon. Elli beweerde dat je er bij wijze van spreken op straat sliep. Inderdaad was er beneden onafgebroken verkeer, het huis trilde als er een lijnbus de hoek om kwam, ik kon alleen maar hopen dat de muren het hielden tot ik er weer vertrokken was. Tussen de beide tweebaanswegen, soms driebaans, stroomde de rivier de Wien in een bedding van stenen en betonnen platen. Ernaast bolderde de metro, die hier bovengronds reed. 's Nachts gleden de metrotreinen als verlichte zilveren slangen voorbij en wierpen een nerveus licht op het laagstaande, altijd smerige water, waar geen vis in zwom. Ik kon de passagiers in de wagons zien zitten, al die dromers en neuspeuters. En dan het piepen van de wielen en het remmen bij het binnenrijden van het station, richting de buitenwijken, korte harde klappen. Ik zou pas beter slapen als ik erin geslaagd zou zijn alle geluiden te herleiden tot concrete gebeurtenissen, daar was ik van overtuigd. Maar aanvankelijk lag ik urenlang wakker, zo verschrikkelijk slapeloos dat ik dacht dat alles alleen vanwege mij, vanwege mij en mijn slapeloosheid, een bestaansreden had: de stad, de straat, de rivier, de metro, de angst. – En mijn kaken maalden de herinnering aan Judith fijn.

De meeste dagen kwelde ik me gruwelijk. Ik verdeed heel veel tijd door in mezelf eindeloze tirades te houden, mijn slechte kant wisselde bij het praten af met mijn goede, zodat beide ruimschoots aan hun trekken kwamen. Uitleg aan Judith, scheldkanonnades aan het adres van haar vader. Na bijzonder slechte dagen werd ik overvallen door de gedachte dat mijn doen en laten zinloos was, en ik wist me te zetten

tot kortstondige activiteiten. Dan kocht ik hout voor een boekenkast en pikte op de zolder van het complex een oude deur, die ik ombouwde tot een tafelblad. Ik kocht ook twee houten bokken als tafelpoten. Ik lapte mijn karatehemd, de rechter mouwnaad was uitgescheurd. Toch sloeg ik de training over, hoewel ik door de verhuizing nu veel dichterbij de sportschool woonde. Van tijd tot tijd bladerde ik de kranten door op zoek naar een mogelijkheid om aan geld te komen. Ook op de faculteit diergeneeskunde, waar ik een inschrijvingsbewijs afhaalde, bestudeerde ik de prikboards. Maar bij geen van de aangeboden banen kon ik vergeten dat het geld dat ik zou verdienen in de zakken van Judiths vader zou verdwijnen. Maar ik wilde het geld ook niet schuldig blijven. Wat te doen? Ik verlummelde nog twee dagen. Het klopt, het leven leiden van een gekwelde jongeman neemt je geheel in beslag.

Eenzaam en vervreemd lag ik daar midden in die bedrijvige wereld. Als een raderwerk dat de dynamo draaiende houdt zoemde buiten het verkeer.

Als ik 's nachts even opstond en later in bed terugviel, merkte ik soms dat de lakens doordrenkt waren van het zweet. Ik was niet ziek. Het zweten kwam zuiver door de onrust die mijn angstige, makkelijk te intimideren geest mijn lichaam bezorgde. 's Ochtends stond ik bleek en wankele op en ik vroeg me af hoe lang een organisme dat volhoudt. Vermoedelijk niet erg lang.

Ik keek dus weer naar gezelschap om. Misschien zouden vrienden mij kunnen helpen mijn neerslachtigheid te vergeten. Omdat het vakantie was en de meeste studenten de stad uit waren, bleven de eigenlijke inwoners van Wenen achter. Ik stuurde een sms naar Tibor, bij wie ik na het verbreken van mijn relatie drie dagen had gewoond. We spraken af in

een café aan het eind van de Porzellangasse, waar de Porzellangasse het laatste stuk tot aan het Donaukanaal wat ongemotiveerd overlaat aan de Berggasse, kennelijk heeft ze geen zin het water te zien. In het laatste deel van die waterschuwe straat hadden studentes van een modeschool een café ingericht. Er kwamen bijna alleen jonge mensen. Tibor kwam er jarenlang meerdere keren per week. Hij kende er altijd wel iemand. Het café beviel hem wel, hoewel hij benadrukte dat hij niet meer met modellen wilde slapen. Hij had op dat vlak waarschijnlijk de nodige ervaring opgedaan.

‘Ze ruiken altijd zo vreemd,’ zei hij.

Zijn vrienden begroette hij met de handdruk van een vrijheidsstrijder. Achtergrond van dat gebaar? Boeide hem niet. Hoofdzaak losjes leven. Dat vond ik te kinderachtig. Hij porde mij daarom ter begroeting met een vinger tussen mijn ribben.

‘Waarom zo neerslachtig?’ zei hij. ‘Wie met lijken slaapt, droomt slecht.’

Hij lachte hard, en als zo vaak voelde ik dat hij anders was dan ik, dat irriteerde en intrigeerde me, als het krassen en hijgen achter een muur. Tibor had iets robuusts, hij maakte een vastberaden indruk. Behalve hem kende ik niemand die zelfs niet een beetje door onzekerheid werd gekweld. Ik denk dat hij een aangeboren vertrouwen in de wereld had, dat beviel me wel. En het beviel me ook dat er met hem bij voorbaat altijd leven in de brouwerij was. Toen op de faculteit diergeneeskunde een dwergnijlpaard was gestrand en de voormalige rector het dier mee naar huis genomen had tot er een geschikte plek was gevonden, bood Tibor zich als dierverzorger aan. Reden: dwergnijlpaarden hebben geen pretentie. – Zo verdiende hij zijn geld.

Van de vier mensen die hij had meegenomen, kende ik er twee, Claudi, zijn huidige vriendin, en een student dieger-

neeskunde, Karl. Karl woonde in een studentenhuus. Boven zijn kamerdeur hing een bord met de eerste zin uit Dantes *Inferno*: ‘Laat alle hoop varen, gij die hier binnengaat.’ Dat maakte hem interessant, hoewel hij oersaai was. Hij studeerde alleen maar diergeneeskunde omdat hij zijn leven lang het liefst met pasgeboren kalfjes te maken wilde hebben. Dat vermoeden had ik.

Karls vriendin stelde zich voor als Sabine, ze lachte er nerveus bij, het leek wel of ze stiekem schrok van haar naam. Ze kuste me rechts en links. Ik vond het volkomen absurd iemand te kussen die je voor het eerst ontmoet, maar vooruit dan maar.

‘Julian,’ antwoordde ik.

Mijn naam leek haar angst te verjagen, want ze verkondigde enthousiast: ‘Ik ken wel drie Julians.’

Sabine droeg een goedkoop jurkje van dunne stof, met heel korte mouwen en een piepklein, verkreukeld want ongestreken kraagje, van voren dichtgeknoopt. Judith had ook zo’n jurk gehad, van H&M. Maar dan in turquoise. Sabine had een variant met lichtblauwe strepen. Die jurken reikten tot aan de knie. Sabine zei dat er nog een derde uitvoering van was, in rood. Ik keek rond in het café, maar kon de rode variant niet zo snel ontdekken.

Zelf droeg ik een blauwe Thaise vissersbroek met wijde broekspijpen, een wit circus-T-shirt dat al jaren oud was, op de voorzijde stond een clownskop. Bij een verhuizing vind je de raarste dingen. Ik was het T-shirt, hoe versleten het intussen ook was, weer gaan gebruiken, omdat oude kleren je soms een gevoel van zekerheid geven. Bovendien stond het me wel aan, omdat het nauw was en mijn borstspieren goed deed uitkomen.

De serveerster bracht nieuwe drankjes. Tibor hief zijn glas en zei: ‘In het nieuwe millennium brengt een geslaagde scheiding geluk.’

‘Ja, toe, zeg...’ mompelde ik. De spot waarmee hij de heilsdronk had uitgebracht, beviel me niet. Wilde hij zich vrolijk maken over mij? Het was waarschijnlijk niet kwaad bedoeld. Tibor maakte een eind aan zijn relaties alsof hij iets uitspuugde. Toen ik hem vertelde dat ik nog met Judith belde, zei hij dat ik een onverbeterlijke stoethaspel was. Hij kon niet begrijpen dat iemand meer dan drie dagen over een scheiding deed. Hij stond op het standpunt dat je een relatie definitief moest kunnen afwikkelen in een gesprek van vijf minuten. Als mij dat wat smakeloos voorkwam, zou hem dat verder worst wezen, hij had het bewijs al meermalen geleverd, hij kon namen noemen. Ik kon me de volgende keer ook in zijn kast verstoppen om te luisteren hoe het moest, ja, in zijn kast.

Claudi, die zijn volgende slachtoffer zou moeten worden, sputterde wat tegen, maar haar gesputter ging onder in de vragen van de anderen aan mij over het hoe en waarom. Ik had het gevoel dat ik in een asregen was beland. De as sloeg overall neer, drong in alle poriën en tastte ook mijn stembanden aan, zodat ik nauwelijks iets zei.

‘Hoe lang zijn jullie samen geweest?’

‘Heeft ze een ander?’

‘Ben je alweer op zoek?’

In onze kring zat ook een grote vent met een Romeinse neus, kennelijk een neef van Karl. Hij maakte een vriendelijke indruk, maar leefde volgens mij in zijn eigen wereld.

‘*Tosca* is een overweldigende opera...’ Dat soort teksten.

Nu boog hij zich naar mij over en stak van wal, zijn zus had na haar scheiding haar polsen proberen door te snijden. In dat verband vertelde hij dat zijn vriendin hem begin van dat jaar in de steek had gelaten en nu met achttienjarige jongens aanpapte.

‘Dat is toch niet normaal,’ zei hij verontwaardigd.

Iedereen lachte, behalve ik, en tegelijkertijd waren ze het allemaal met hem eens. Tibor beweerde dat dat rare mens, dat op melkmuilen viel, uiterlijk wel wat op Judith leek. Die kan zijn observaties beter voor zich houden, vooral als het om Judith gaat.

Terwijl de anderen verder praatten en met scheidingsverhalen kwamen en bestellingen riepen, was ik bang, maar ik probeerde het niet te laten zien. Niemand ziet graag een almaar hangend hoofd. Ik schrok van de gedachte dat er in de toekomst iets onbeschrijflijk vreselijks op mij zou wachten... dat alle deuren voor mijn neus zouden worden dichtgeslagen, de ene na de andere. Ik was op van de zenuwen.

‘Waarom nu eigenlijk?’ vroeg Karl nog even.

Die druiloor kan me beter even met rust laten. Ik had geen andere verklaring dan dat het zo gekomen was. Die verklaring had eigenlijk voldoende moeten zijn, maar klonk ook in mijn oren als een uitvlucht. Daarom ergerde ik me.

‘Ik begrijp het zelf niet,’ zei ik kwaad. ‘En werk me nu niet langer meer op de zenuwen.’

Er werden enkele wegwerpzinnen over scheidingen in het algemeen en in het bijzonder gemaakt. Claudi was ooit vriendin geweest van een vent die haar lege tubes tandpasta en shampoooflessen altijd uit de afvalbak haalde om ze nog eens extra uit te persen. Op zeker moment was ze tegen hem uitgevaren dat hij verdomme eens moest ophouden in haar afval te rommelen. Kort daarop waren ze uit elkaar gegaan, ze had er geen ogenblik spijt van gehad.

‘Proost!’

Tibor zei: ‘Van een scheiding word je sterker.’

Hij knipperde met zijn ogen, alsof hem tot zijn eigen verbijstering iets heel intelligents was ontsnapt.

De neef van Karl stelde voor dat ieder van ons een wijsheid van één zin zou debiteren. Hij dacht even na en zei met

de intonatie van een kunsthistoricus: ‘Een scheiding doet denken aan de dood.’

Tibor bulderde van het lachen. Hij zei openlijk wat hij ervan vond, hij had zijn hele leven nog nooit zoiets stompzinnigs gehoord. De neef trok zijn gezicht in een beledigde plooi.

De serveerster bracht ons even in contact met een andere werkelijkheid: ze nam opnieuw een bestelling op. Ik mocht die vrouw wel, een dikke, zelfbewuste vrolijke Poolse, die zich Gosja liet noemen. Ze droeg stevige wandelschoenen en had een schort voorgebonden. Als ze lachte, ontstonden er aan de zijkant van haar neus rimpels, als een snuffelend konijn. Ik was heel even gelukkig. En het propvolle leven van alledag rolde door de zaak. Iedereen leek te stralen. Ik had die gedachten te midden van belachelijk veel stralende mensen. Ze waren allemaal aan het praten. En Sabine zei: ‘Iedereen zou minstens eenmaal in zijn leven moeten gaan scheiden.’

Toen niemand reageerde, zei ze iets luider: ‘Dat was mijn zin.’

‘Welke?’

‘Iedereen zou minstens eenmaal in zijn leven moeten gaan scheiden.’

‘Te gek!’ zei Claudi vanuit het niets, want de zin bevatte kennelijk een geheime boodschap.

Karl vroeg: ‘Was dat nou echt nodig?’

Sabine gaf hem zo’n harde draai om zijn oren dat zijn bril van zijn neus vloog, pats.

Als er iets is wat de tijd misschien langzamer kan laten verstrijken, dan is het wel een onverhoedse geweldsuitbarsting. Opeens wordt je alles als in slow motion opgedrongen, en je kunt op heel veel tegelijkertijd letten, op tien gelaatsuitdrukkingen, op tien geluiden, op wat je maar wilt.